

استیل سالیسیک اسید

(ASA)

دسته دارویی: ضد پلاکت

شکل دارویی: قرص ۸۰ میلی گرم در روده باز شونده (EC)

نحوه عملکرد دارو

آسپیرین با دوزهای کم (۸۰ میلی گرم) از طریق مهار کردن آنزیم سیکلواکسیژناز (COX2) در داخل پلاکت ها عمل می کند که این آنزیم تولید ترمبوکسان A₂ کرده و ترمبوکسان A₂ با تحریک گیرنده های خود در غشاء پلاکت ها منجر به آزاد شدن ADP شده و از بهم چسبیدن پلاکتها جلوگیری می کند. (مراجعه شود به نحوه عملکرد تیکلوپیدین). این اثر برگشت ناپذیر است و برای تمام طول عمر پلاکت (۸ تا ۱۰ روز) ادامه دارد. آسپیرین با دوزهای بالاتر، باعث مهار سنتز پروستاگلندین در پلاکتها شده و باعث مهار بهم چسبیدن پلاکتها از طریق جلوگیری از آزاد شدن ADP می شود. اثر ضدالتهابی، ضددردی و تب بری آسپیرین نیز نتیجه مهار سیکلواکسیژناز یعنی مهار تولید پروستاگلندینها می باشد.

مشخصات فارماکوکینتیکی دارو

آسپیرین از دستگاه گوارش به سرعت و بطور کامل جذب می شود. حداکثر غلظت خونی دارو یک تا دو ساعت پس از مصرف خوراکی ایجاد می شود. ۹۵ تا ۹۹٪ دارو به پروتئین خون متصل می شود. در خون در اثر هیدرولیز به سرعت به اسیدسالیسیلیک (فعال) تبدیل می شود. اسیدسالیسیلیک در کبد به متابولیت های مختلف مثل اسید سالیسیل اوریکی تبدیل می شود. آسپیرین در عرض چند دقیقه پس از رسیدن به جریان خون پره سیستیمیک شروع به استیله کردن آنزیم سیکلواکسیژناز پلاکتها می کند. وجود غذا در معده باعث تاخیر جذب می شود (بدون اثر در غلظت پیک). نیمه عمر پلاسمایی اسیدسالیسیلیک حدود ۶ ساعت است ولی پس از مصرف مقادیر بیشتر تا ۲۰ ساعت می رسد. نیمه عمر خود آسپیرین (ASA) حدود ۱۵ تا ۲۰ دقیقه است.

موارد مصرف دارو

آسپیرین ۸۰ میلی گرم در مواردی که نیاز به مهار بهم چسبیدن پلاکتها باشد (مثل کاهش دادن خطر سکت قلبی در بیماران مبتلا آنژین و بیمارانی که قبلاً سکت قلبی داشته باشند) تجویز می شود. ضمناً برای کاهش دادن خطر حملات ایسکمیک زودگذر راجعه یا سکت مغزی در افرادی که قبلاً ایسکمی زودگذر مغزی مربوط به آمبولی فیبرین پلاکت داشته اند بکار می رود. برای کاهش خطر graft occlusion به دنبال جراحی by-pass کرونری نیز از این فرآورده استفاده می شود.

مقدار و روش مصرف

دوز اپتیمال برای مهار بهم چسبیدن پلاکت‌ها در انسان دقیقاً مشخص نشده است. دوز معمول یک تا سه قرص ۸۰ میلی‌گرمی است که بوسیله پزشک معالج مشخص می‌شود. دوزها باید ترجیحاً هر روز در یک زمان معین مصرف شوند. این قرصها می‌توانند به تعداد ۴ تا ۸ عدد در یک وعده برای تسکین درد یا تب نیز مصرف شوند.

موارد منع مصرف دارو

در موارد زیر منع مصرف دارد :

- ۱- در افراد آلرژیک به سالیسیلات یا NSAIDs (عمدتاً در بیماران مبتلا به پولیپ‌های بینی، آسم، کهیر مزمن)
- ۲- در افراد حساس به تارترازین (رنگ زرد با مورد مصرف در فرآورده‌های دارویی) که این افراد به آسپیرین نیز حساسیت دارند. (حساسیت متقاطع)
- ۳- در افراد مبتلا به هموفیلی، زخمهای خونریزی دهنده، نقص انعقاد خون، هیپوپروترومبینمی، کمبود ویتامین K
- ۴- در بیماران مبتلا به نقرس، زخمهای گوارشی و خانمهای حامله (سه ماهه اول و سوم)
- ۵- از مصرف دارو در بچه‌های مبتلا به بیماری‌های حاد تب دار اجتناب شود.

عوارض جانبی دارو

عادی‌ترین عارضه جانبی ASA می‌تواند ایجاد اختلال در دستگاه گوارش مثل تهوع، استفراغ و سوءهاضمه باشد. عوارض دیگر دارو افزایش زمان خونریزی و ایجاد علائم آلرژیک در بیماران حساس به سالیسیلات است.

تداخل اثرهای آسپیرین با داروهای دیگر

- ۱- مصرف همزمان وارفارین و هپارین با آسپیرین خطر خونریزی با این داروها را زیاد می‌کند.
- ۲- مصرف همزمان آسپیرین با الکل و استروئیدها باعث افزایش خطر ایجاد زخم گوارشی می‌شود.
- ۳- مصرف توام آسپیرین با آنتاسیدها باعث کاهش جذب آسپیرین می‌شود.

مصرف در دوران حاملگی و شیردهی

آسپیرین نباید در طول سه ماهه اول حاملگی و سه ماهه سوم حاملگی و در دوره شیردهی مصرف شود. آسپیرین در FDA Pregnancy category در گروه D قرار دارد.

مصرف دوز بیش از حد و روش درمان آن

علایم مصرف بیش از حد (overdosage) شامل سرگیجه، وزوز کردن گوش، تعریق، تهوع و استفراغ، سردرد و اختلالات فکری هستند. در صورتیکه مسمومیت شدیدتر باشد هایپرونتیلیاسیون، تب، بیقراری، کتوزیس، آلكالوز تنفسی و اسیدوز متابولیک ایجاد شده و فرد مسموم ممکن است دچار کوما، کولاپس یا نارسایی تنفسی شود. در بچه‌ها خواب‌آلودگی و اسیدوز متابولیک معمولاً ایجاد شده و هیپوگلیسمی شدید است. درمان مسمومیت با آسپیرین شامل شستشوی معده، رساندن فوری مایعات و الکترولیت برای اصلاح اسیدوز، هایپرپیرکسی (افزایش دمای بدن)، هیپوکالمی و دهیدراته شدن باید انجام گیرد. ASA موجود در دستگاه گوارش که هنوز جذب نشده می‌تواند به سطح کربن فعال شده جذب شده و از ورود آن به خون جلوگیری شود. دیورز قلیایی و همودیالیز روشهای مؤثر برای خارج کردن سالیسیلات از خون هستند.

نکات آموزشی درباره این دارو

- ۱- این دارو دور از دسترس کودکان قرار گیرد زیرا می‌تواند برای بچه‌ها خیلی خطرناک باشد.
- ۲- این دارو در بیمارانی که ناراحتی گوارشی ایجاد کند می‌تواند همراه غذا یا بعد از غذا مصرف شود.
- ۳- در صورتی دوز بیش از حد دارو مصرف شود باید اقدام فوری به ایجاد استفراغ یا شستشوی معده و استفاده از کربن فعال شده و درمان‌های حمایتی شود.
- ۴- در کودکان و نوجوانان مبتلا به آبله مرغان یا آنفولانزا مصرف نشود (خطر Reye's syndrome که یک اختلال بسیار نادر ولی کشنده است).
- ۵- عوامل قلیایی‌کننده ادرار مثل بی‌کربنات سدیم در موارد مسمومیت با ASA باعث افزایش دفع آن از ادرار می‌شوند.
- ۶- مصرف آسپیرین در اواخر حاملگی می‌تواند همراه با کم بودن وزن نوزاد، احتمال افزایش خونریزی داخل جمجمه‌ای و تأخیر در زایمان و خونریزی در حین زایمان شود.
- ۷- بیماران آلرژیک به NSAIDs به آسپیرین نیز آلرژی دارند.

شرایط نگهداری دارو

این فراورده باید در جای خشک، دور از نور و در دمای بین ۱۵ تا ۳۰ درجه سانتی‌گراد و در بسته بندی اصلی نگهداری شود.

نوع بسته‌بندی دارو

جعبه حاوی بلیسترهای ۱۰ عددی